

Informācija par Gunāru Astru un Lidiju Doroniņu-Lasmani

Gunārs Astra dzimis 1931. gada 22. oktobrī Rīgā. Mācījies Rīgas 48. pamatskolā, Elektromehāniskajā tehnikumā un strādājis rūpnīcā VEF, bet 1961. gadā Gunārs Astra tika arestēts. Viņu apsūdzēja pretpadomju aģitācijā, pēc tam arī dzimtenes nodevībā, jo viņš klausījās ārzemju radiostacijas, bija ticis ar ārzemniekiem un iestājās pret PSRS okupācijas režīmu. Astram piesprieda 15 gadus ieslodzījuma «labošanas darbu nometnēs» Krievijā.

Ieslodzījumā Astra pašizglītojās, iepazinās ar latviešu un citu tautību politieslodzītajiem. Pēc soda izciešanas atgriezās Latvijā, bet neatteicās no saviem uzskatiem, turpināja kontaktēties ar cilvēkiem, kuri centās uzturēt latviešu nacionālo pašapziņu vai darbojās pret PSRS okupāciju. 1979. gadā viņš latviskoja vairāk nekā 45 baltiešu disidentu parakstīto Baltijas hartu. 1983. gadā Gunāru arestēja un atkal tiesāja par "pretpadomju" literatūras izplatīšanu. G. Astram piesprieda septiņu gadu ieslodzījumu sevišķa režīma kolonijā.

Tiesā savā «Pēdējā vārdā» viņš teica: «Es ticu, ka šis laiks izgaisīs kā ļauns murgs. Tas dod man spēku šeit stāvēt un elpot. Mūsu tauta pārcietīs arī šo tumšo laiku.» 1987. gadā izvērsās starptautiska kampaņa par Gunāra Astras atbrīvošanu. 1988. gadā Gunāru Astru amnestēja, un viņš tika atbrīvots no apcietinājuma. Pa ceļam no Krievijas G. Astra Ļeņingradā pēkšņi saslima un nomira hospitālī. Viņa bērēs mūziķi atļāvās atskaņots Latvija valsts himnu «Dievs, svētī Latviju!».

Tā bija bīstama uzdrošināšanās, jo šī dziesma PSRS laikā bija aizliegta. Himna ir stiprinājusi citu disidenti Lidiju Doroniņu-Lasmani ieslodzījumos un visā viņas dzīvē.

Lidija Doroņina-Lasmane dzimusi 1925. gada 28. jūlijā Aizputes apriņķa Ulmales pagastā Lasmaņu ģimenē. 13 gadu vecumā kristījās Sakas baptistu draudzē. Pēc Otrā pasaules kara uzsāka mācības medmāsu skolā Rīgā. 1946. gada novembrī viņu pirmo reizi apcietināja kopā ar citiem ģimenes locekļiem par medikamentu piegādi “mežabrāļiem” – cīnītājiem pret PSRS okupāciju Latvijā.

Kara tribunāls L. Lasmanei piesprieda 5 gadu ieslodzījumu, tiesību ierobežojumus uz 3 gadiem, viņas tēvam Andrejam Lasmanim 10 gadus ieslodzījumā. 1951. gadā viņa tika noņemta uz dzīvi Vorkutā, kur iepazinās ar savu nākamo vīru ģeologu Mihailu Doroņinu. Pēc Staļina nāves Lidijai Lasmanei atļāva atgriezties Latvijā. 1970. gadā viņu otro reizi apcietināja par aizliegtās literatūras lasīšanu un izplatīšanu un piesprieda divu gadu cietumsodu, ko viņa izcietā sieviešu cietumā Ilģuciemā Rīgā. Trešo reizi apcietināta 1983. gadā līdz ar Jāni Rožkalnu, Gunāru Astru un Jāni Vēveri par "pretpadomju propagandu un aģitāciju". 1983. gada augustā viņai piesprieda piecus gadus ieslodzījumā Mordovijas noņemēs.

1987. gadā L. Doroņina tika atbrīvota no ieslodzījuma, vairākus mēnešus turēta noņemtajā Altaja novadā Sibīrijā un tad atgriezās Latvijā. Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas viņa aktīvi darbojās Totalitārisma seku dokumentēšanas centrā. 2017. gadā uzņemta dokumentālā filma "Lidija", kurā Doroņina-Lasmane stāsta par savu skarbo dzīvesgājumu.

Gunāra Astras un citu līdzīgi noskaņotu cilvēku kopējās pūles un ciešanas nebija veltas, tās iedrošināja cilvēkus pretoties okupācijai. Drīz pēc G. Astras nāves sākās Trešā Atmoda. Latvijas valsts atguva neatkarību 1991. gadā.